
Kyrkomötet
Presidiets skrivelse 2017:2

Kyrkomötets miljöarbete

Kyrkomötets presidium överlämnar denna skrivelse med förslag till beslut till kyrkomötet.

Uppsala den 21 juni 2017

Karin Perers

Levi Bergström

Carina Etander Rimborg

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelsen utgör en återrapportering av det beslut som 2014 års kyrkomöte fattade att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet.

Innehåll

Kyrkomötets presidiums förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Bakgrund	3
Presidiets överväganden.....	5
Utdrag ur presidiets protokoll	6
Bilaga 1 Miljöpolicy för kyrkomötet	7

Kyrkomötets presidiums förslag till kyrkomötesbeslut

PSkr 2017:2

Kyrkomötet beslutar att lägga kyrkomötets presidiums åiterrapportering om kyrkomötets miljöarbete till handlingarna.

Bakgrund

2014 års kyrkomöte beslutade, med anledning av motion 2014:94, punkt 1, att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet. Målen skulle utarbetas i enlighet med vad Kyrkorättsutskottet anfört i sitt betänkande Kr 2014:4. Utskottet skrev följande i sitt betänkande:

Kyrkomötet, som Svenska kyrkans högsta beslutande organ, bör i aktuellt hänseende utgöra en förebild för Svenska kyrkans arbete med klimatfrågorna. Utskottet anser därför att kyrkomötet bör ta ytterligare steg i denna riktning. Det arbete som redan bedrivs på den nationella nivån bör således för kyrkomötets del särskilt konkretiseras och formaliseras genom att uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet utarbetas och implementeras.

Utskottet skrev vidare att det ansågs vara en fråga för kyrkomötets presidium att ta ställning till hur uppdraget skulle fullgöras men uppgav miljöcertifiering av kyrkomötets sessioner enligt en lämplig standard som en möjlig väg.

Kyrkomötets presidium har inväntat kyrkokansliets hållbarhetsarbete, som har intensifierats det senaste året, för att låta det ligga till grund för denna återrapportering.

Teologiska utgångspunkter

En grundtanke i kristen tro är att Gud har skapat världen och att människan har ett särskilt uppdrag och ett okränkbart värde. Ur detta föds förvaltarskapstanken och principen om alla människors lika värde. Som förvaltare har människan ett ansvar både för sin medmänniska och för skapelsen i stort. Människan kan inte ses som skild från skapelsen i övrigt. Såväl ekologiska som ekonomiska resurser ska förvaltas på ett klokt sätt i överensstämmelse med Guds vilja.

I *Ett biskopsbrev om klimatet* har Svenska kyrkans biskopar uppmanat alla samhällsaktörer, inklusive kyrkan själv, att agera i klimatfrågan. De skriver följande om det förhållningssätt som behövs för att klara utmaningarna:

Vi lever i ett och samma hushåll – i samma oikos. Det grekiska ordet betyder hus, hushåll eller familj. Av det har vi fått orden ekologi – läran om samspelet i huset – och ekonomi – kunskapen om hur vi hushåller med resurserna. Oikos ger orden ekonomi och ekologi en bredare betydelse än enbart det som avser vetande och verksamhet – jämför det besläktade ordet ekumenik som i kyrkans värld betecknar en världsvid samverkan. Oikos kan binda ihop vår förståelse av ekologin som det som bär ekonomin och, i en vidare mening, ekumenik – hur vi i ett globalt hushåll tillsammans handlar och agerar för en samlad mänsklighet.

Denna hållning har bäring även på kyrkomötet och dess genomförande.

Kyrkomötets miljöpåverkan – en lägesbild

Kyrkomötets största miljöpåverkande aktiviteter bedöms vara resor och boende, val av mat och konferenslokal samt pappersanvändning. Nedan följer en lägesbild samt hur årets kyrkomöte ämnar verka för att miljöpåverkan minskar ytterligare.

Resor och boende

Vid bokning av resor gäller sedan tidigare nationell nivåns resepolicy som antogs 2008. I årets kallelse finns en påminnelse om att undvika flyget i den mån det är möjligt. Miljöhänsyn ska väga tungt vid val av färdstätt och flyg ska undvikas då tidsvinsterna inte är betydande från dörr till dörr. Anslutningstransporter ska i första hand ske med buss eller tåg och i sista hand med taxi där resebyrån strävar efter att arrangera samåkning.

Varje år avsätter nationell nivå 500 kronor per ton utsläppt koldioxidekvivalenter (CO₂e) från resor, energi, postleveranser och tryckt material. En del av denna summa används för att balansera (kompensera för) utsläppen enligt Fairtrades kriterier¹. Resten används för hållbarhetsinsatser internt eller för att stödja övriga kyrkan genom gemensamma lösningar.

För boende anlitas hotell som skrivit under *Svenska kyrkans uppförandekod för leverantörer*.

Val av mat och konferenslokal

Sedan 2014 har kyrkomötet varit förlagt till Uppsala Konsert & Kongress (UKK) som är Svanen-märkt. En anläggning som är Svanen-märkt har tagit ett helhetsgrepp om sitt miljöarbete och måste klara högt ställda obligatoriska krav och fasta gränsvärden samt samla ihop ett visst antal poäng från frivilliga krav inom olika områden. Kriterierna berör allt från energi, kemikalier, vatten och avfall till servering av ekologisk och vegetarisk mat. Svanen kontrollerar sedan att kraven uppfylls. UKK:s restaurang är certifierad både enligt Svanens och Kravs (ekologiska) kriterier.

Pappersanvändning

Pappersanvändningen har halverats sedan 2011. Papper som används är miljömärkt och leverantören har en hög nivå på sitt hållbarhetsarbete. Ledamöterna får förfrågan i samband med kallelsen om de vill ha elektroniska utskick. I år valde hälften av ledamöterna att få handlingarna digitalt, vilket motsvarar lite mer än en fördubbling jämfört med för fyra år sedan. Nationell nivåns totala pappersanvändning under 2016 motsvarade 46 träd och stod för en ytterst liten andel (ca 1 promille) av den nationella nivåns totala klimatutsläpp.

B-post eftersträvas vid utskick av handlingar till dem som inte beställt digitalt format. Vid B-post är miljöpåverkan lägre genom att tåg används istället för flyg och möjligheten till samtransport ökar.

När det gäller distribution av material på själva kyrkomötet delas mindre mängd papper ut än förut.

---

¹ Läs mer om Fairtrade Carbon Credits på Svenska kyrkans intranät: <http://internwww.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling/hur-kan-man-ta-ansvar-for-de-utslapp-som-man-annu-inte-lyckats-undvika> och på Fairtrades hemsida: <https://www.fairtrade.net/products/carbon-credits.html>

Miljödiplomering av större möten

En standard har tagits fram för större möten och sammankomster som Svenska kyrkan arrangerar, *Miljödiplomering för hållbara event*. Modellen har arbetats fram av den nationella nivån tillsammans med stiftens för att på ett strukturerat och förankrat sätt vid större sammankomster minska miljöbelastningen samt synliggöra högaktuella miljöfrågor och hur de berör Svenska kyrkans verksamhet. Den har tidigare använts under bland annat Världens fest i Västerås och Samiska kyrkodagarna i Arvidsjaur, båda arrangerade i juni 2017.

Standarden förutsätter att det finns en miljöpolicy.

Presidiets överväganden

Beslut om miljödiplomering av kyrkomötet 2017 och miljöpolicy

Mot den redovisade bakgrunden har vi sett på olika möjligheter att förstärka kyrkomötets miljöarbete. Vi konstaterar att den nationella nivån de senaste åren har gjort flera aktiva val i planering och genomförande av kyrkomötet i syfte att minska miljöbelastningen.

Kyrkostyrelsen beslutade 2016 att förstärka miljöarbetet genom att börja arbeta med *Svenska kyrkans miljödiplomering* för den löpande verksamheten. Arbetet har gett positiva resultat. Under 2016 minskade t.ex. utsläppen från flygresor (för anställda, förtroendevalda, uppdragstagare och gäster) med 11 procent och från energi (ägda och hyrda fastigheter) med 71 procent. Sedan 2011 har pappersanvändningen på nationell nivå, som även innefattar kyrkomötets handlingar, halverats².

Som ett komplement till detta, och mot bakgrund av kyrkomötesbeslutet 2014, beslutade kyrkomötets presidium under våren 2017 att miljödiplomera kyrkomötets sessioner 2017 enligt ovan redovisade standard för större möten och sammankomster. Eftersom denna standard förutsätter en fastställd miljöpolicy har vi också antagit en sådan för kyrkomötets räkning (se bilaga). Policyn anknyter till den miljöpolicy som kyrkostyrelsen antog den 11 maj 2016 och reviderade den 6 september samma år, vilken gäller för kyrkostyrelsen, de råd/grupper/delegationer som styrelsen utser samt anställda och uppdragstagare inom den nationella nivån.

Vi anser att hela kyrkomötet fortsättningsvis ska fastställa en policy en gång per mandatperiod. Den av oss antagna miljöpolicyen bör därför gälla till dess kyrkomötet har beslutat om en sådan policy.

Beträffande resor kan vi konstatera att den nationella nivåns resepolicy sedan tidigare även gäller för kyrkomötets ledamöter.

Effekter

Sammantaget innebär våra beslut att anta en miljöpolicy och att diplomera kyrkomötets sessioner 2017 att miljöfrågorna lyfts ytterligare inom kyrkomötet. De lägger en grund som skapar goda förutsättningar för att minimera kyrkomötets klimat- och miljöpåverkan samtidigt som ett aktivt skapelseansvar återspeglas dels i handling, dels genom inslag av reflektion och inspiration under kyrkomötets sessioner. Vi bedömer att detta är ett upplägg som kan ge viktiga, positiva effekter, både under sessionerna och efteråt då kyrkomötets ledamöter återvänder till sina församlingar.

² Mer information om den nationella nivåns miljöarbete återfinns i 2017 års hållbarhetsredovisning: www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling.

Utdrag ur presidiets protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid presidiets sammanträde den 21 juni 2017.

Närvarande: Karin Perers, Levi Bergström och Carina Etander Rimborg.

Presidiet beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen PSkr 2017:2 Kyrkomötets miljöarbete.

Bilaga 1

Miljöpolicy för kyrkomötet

PSkr 2017:2
Bilaga 1

Fastställd av kyrkomötets presidium den 5 maj 2017, reviderad den 21 juni 2017.

1. Inledning

Syfte och samband

Svenska kyrkan är en del av en världsvid kyrka där vi tillsammans bär ansvar för att dela skapelsens gåvor på ett rättvist och hållbart sätt. En rättvis fördelning omfattar både dagens och kommande generationers behov. Ett hållbart samhälle förutsätter att vi hushållar med naturens resurser och skyddar ekosystemens livsbringande tjänster.

Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsarbete bygger på denna utgångspunkt, som vilar på två grundläggande principer för kristen etik och tro – människovärdesprincipen och förvaltarskapstanken. Principerna uttrycker att alla människor är lika mycket värda och att människan har ett ansvar både gentemot andra människor, kommande generationer och skapelsen i stort.

Målgrupp

Policyn omfattar kyrkomötet och nämnder på den nationella nivån som kyrkomötet utser.

Kommunikation

Policyn sprids genom att publiceras på kyrkomötets webbplats och under introduktionssamtal och introduktionsutbildningar.

Uppföljning

Kyrkomötets presidium ansvarar för att policyn regelbundet följs upp.

2. Principer för den nationella nivåns miljöarbete

- ◆ Aktivt miljöarbete ska bedrivas. Det ska leda till ständiga förbättringar så att kyrkomötet som högsta beslutande organ i Svenska kyrkan tar sitt ansvar för att påverka omvärlden och ytterligare stärka förtroendet för Svenska kyrkan som en positiv kraft för hållbar utveckling.
- ◆ Miljöperspektiv ska genomsyra verksamheten. Miljöarbetet ska därför vara en väl integrerad del i planeringen och utförandet av verksamheten.
- ◆ Utöver miljölagstiftning, förordningar och övriga miljökrav ska försiktighetsprincipen¹ följas. Lagkraven sätter dock endast en lägstanivå.

---

¹ Försiktighetsprincipen följer en globalt accepterad definition som återfinns i Riodeklarationen om miljö och utveckling från 1992. I Miljöbalken (2 kap. 3 §) definieras den enligt följande: ”Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iakttaga de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.”

Ovan nämnda principer innebär till exempel att kyrkomötet ska ta tydliga miljöhänsyn i resandet och i sin resursanvändning samt att möten ska utföras i lokaler och på ett sådant sätt att miljöpåverkan minimeras.

Ledamöter ska ha en god kännedom om den nationella nivåns miljöarbete och hur de kan bidra till minskad miljöpåverkan. Engagemang och kompetens på miljöområdet ska tillvaratas och vid behov stärkas för att kyrkomötet på bästa möjliga sätt ska kunna verka för en långsiktigt hållbar utveckling.

3. Miljömål

Med denna policy som utgångspunkt ska miljömål och aktiviteter formuleras.

4. Övrigt

Se även skrivningar om miljöhänsyn i resepolicyen som också ligger på kyrkomötets webbplats.